

8. Доступность речи. Вопросы Юлии Владимировны всегда понятны собеседнику и никогда не вызывают недоумения.

9. Выразительность речи. Выразительность речи Юлии Меньшовой характеризуется индивидуальными особенностями: неповторимым стилем и голосом, выражением эмоций, мыслей, чувств, позиций.

Таким образом, Юлия Меньшова в процессе беседы исполняет роль коммуникативного лидера. Ей характерны профессионально-личностные коммуникативные качества и мастерское владение культурой речи, что повышает эффективность и результативность ее работы.

Библиографические ссылки

1. Ипполитова, Н. А. Риторика / Н. А. Ипполитова, З. С. Смелкова, М. Р. Саво-ва, Т. А. Ладыженская. – М. : Проспект, 2017. – 447 с.
2. Кодола, Н. В. Интервью : методика обучения, практические советы / Н. В. Кодола. – М. : Аспект-Пресс, 2009. – 174 с.
3. Шерель, А. А. Радиожурналистика / А. А. Шерель, Н. С. Барабаш, Л. Д. Бо-лотова, – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2005. – 480 с.

Альбіна Хромчанка

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
(г. Мінск, Беларусь)*

СТАРАДАЎНЯЯ РУКАПІСА ЯК ПРАДМЕТ РЕДАКТАРСКАЙ УВАГІ

Апісаны прыкметы рэдактарскай апрацоўкі старадаўніх яўрэйскіх рукапісных тэкстаў дахрысціянскай пары, а таксама памылкі ў некаторых помніках беларускага паходжання XII ст. Адзначаюцца варыянты напісання, арфаграфічныя і графічныя памылкі, магчымыя прычыны іх з’яўлення.

Ключавыя словы: рукапіс; манускрыпт; апокрыф; традыцыйныя напісанні; дублетныя літары; рэдактарская апрацоўка.

Вялікай падзеяй ў культурным і духоўным жыцці Беларусі стала-ся адкрыццё ў Нацыянальнай бібліятэцы Міжнароднай выставы «Бе-ларусь і Біблія», прысвечанай рукапіснай і друкаванай Бібліі, якая ва ўсе часы была найбольш папулярнай, выдаванай і капіраванай кнігай. Сярод унікальных арыгінальных і факсімільных экспанатаў ёсць і дахрысціянскія рукапісы, г. зв. Кумранскія манускрыпты, старажытныя яўрэйскія тэксты, што былі знойдзены ў 1947 г. у раёне Мёртвага мора.

Тайнік, у якім захоўвалася некалькі кніг, што засталіся ад бібліятэкі ясеяў, быў зроблены больш за 2000 г. таму. Гэтыя дакументы – самыя сенсацыйныя з тых, якія за доўгі час траплялі філолагам і гісторыкам. У 1950 г. пра знаходку напісаў французскі прафесар А. Дзюпон-Самер, і з гэтага часу манускрыпты Кумрана прыцягваюць увагу даследчыкаў розных краін. Да канца 1952 г. было сабрана столькі дакументаў, што для іх класіфікацыі, групоўкі і перакладу неабходна было стварыць спецыяльную навуковую арганізацыю. У яе склад увайшлі вучоныя з розных краін: Злучаных Штатаў, Францыі, Англіі... [1, с. 597, 599].

Кумранскія манускрыпты напісаны на медзі (на выставе прадстаўлены рукапісы на пергаменце) – матэрыяле, які ў яўрэяў спрадвеку служыў для перапісвання святых тэкстаў. Медныя скрутки лепш захоўваліся. Для апрацоўкі матэрыялаў трэба было зрабіць каласальную працу: кожны ўрывак выпрастаць, папярэдне змякчыўшы яго парай, потым сфатаграфавачь інфрачырвонымі промнямі, каб лягчэй прачытаць пісьмёны, потым класіфікаваць паводле пісьма і характару матэрыялу, на якім яны былі напісаныя, нарэшце, падабраць да яго іншыя ўрыўкі гэтага ж манускрыпта, каб аднавіць, па магчымасці, увесь першапачатны скрутак. І толькі тады над скруткам працавалі спецыялісты для перакладу і тлумачэння тэксту.

Форма пісьма і арфаграфія дазваляюць меркаваць, што тэксты былі напісаны квадратнымі яўрэйскімі літарамі, што паказвае на іх старажытнасць. Ільняны матэрыял, у які былі загорнуты скрутки, даследаваўся ў Чыкагскім інстытуце. Вынікі аналізу паказалі, што лён быў сабраны прыкладна ў 33 г. да н. э. Гэтыя і іншыя звесткі па вызначэнні часу напісання тэкстаў не даюць, безумоўна, матэматычнай дакладнасці, але акрэсліваюць прыкладны перыяд, у які яны маглі быць створаны, – з 150 г. да н. э. па 70 г. н. э. [1, с. 601–602].

Кнігі з бібліятэкі ясеяў Кумрана налічваюць 600 твораў, пераважна ва ўрыўках. Пра рэдактарскую працу сведчаць наступныя факты: вядомыя сёння тэксты можна вылучыць у тры асноўныя катэгорыі паводле іх жанравай спецыфікі. Першая катэгорыя – рэлігійная літаратура. Прадстаўлена амаль уся яўрэйская Біблія, кнігі Старога Запавету, якія паводле зместу супадаюць з хрысціянскімі. Некаторыя з гэтых тэкстаў былі напісаныя задоўга да таго, як іх схавалі ў пячору, і па часе блізкія да арыгінала, у прыватнасці, адзін экзэмпляр Кнігі Данііла датуецца блізу 164 г. да н. э., а ўрывац з Кнігі Прамудрасці Саламонавай належыць да II ст. да н. э. і быў напісаны гадоў праз 100 пасля складання арыгінала [1, с. 602].

Другая катэгорыя Кумранскіх манускрыптаў – апокрыфы – ананімныя творы, складзеныя яўрэямі з павучальнымі мэтамі. Яны не лічацца натхнёнымі Богам, таму не ўключаныя ў Біблію. Напісаныя цягам трох апошніх стагоддзяў да н. э. і адлюстроўваюць вераванні і памкненні пэўных яўрэйскіх колаў.

Трэцяя катэгорыя – дзелавая літаратура, тэксты афіцыйна-заканадаўчага характару – тэкст «Устаў Таварыства» ў 10 адбітках. У ім апісваюцца рытуалы ўступлення ў рэлігійную суполку, устанаўленне сходаў і малітваў, нормы паводзінаў і меры пакарання і інш.

Менавіта валоданне нормаў жанравай спецыфікі твора з’яўляецца паказчыкам рэдактарскай апрацоўкі тэксту, кваліфікаваным падыходам да яго стварэння аўтарамі ці перапісчыкамі. Сёння цяжка сказаць, ці былі спецыяльна падрыхтаваныя ў гэтай галіне дзейнасці рэдактары, аднак вядома, што былі спробы перачытваць тэкст і адразу папраўляць памылкі, сціраючы іх вострым прадметам.

Нягледзячы на тое, што існавала строгае патрабаванне да непарушнасці зместу твора і дакладнай перадачы ў рукапісе кожнай літары і значка, тым не менш, як сведчыць папірусны кодэкс, апублікаваны швейцарскім збіральнікам старадаўніх рукапісаў М. Бадмерам, шматлікія праўкі мовы і стылю выдавочныя пры параўнанні з грэцкім варыянтам. Гэты кодэкс датуецца прыкладна 200 г. н. э., г. зн. у эпоху, параўнальна блізкую да той, калі апостал Ян напісаў Евангелле. Манускрыпт мае 108 старонак за выняткам чатырох, якіх бракуе. Фармат яго невялікі: 18,2 см на 16,2 см. Напісаны прыгожымі вялікімі літарамі, выразна адзеленымі адна ад адной. Тэкст мае шматлікія варыянты напісання слоў, розны парадак слоў, месцамі адсутнічаюць прыназоўнікі і самастойныя словы, пры гэтым змест непарушна захаваны [1, с. 606].

Не менш цікавыя і рукапісныя тэксты, напісаныя на беларускіх землях. І хоць датуецца яны больш раннім часам, але рэдактарская апрацоўка іх выдавочная. Памылкі ў тэксце ці свядомыя праўкі звязаны былі з рознымі прычынамі: стамляльнай працай перапісчыкаў і перакладчыкаў, узроўнем іх адукаванасці і веданнем старажытных моўных нормаў, а таксама ўплывам народна-гутарковай мовы. Напрыклад, ужыванне **Ѣ** і **Е** залежала ад пісьменнасці перапісчыкаў, ад ступені ведання імі традыцыйных арфаграфічных нормаў, таму у помніках назіраецца змяшэнне гэтых літар у коранях некаторых слоў і ў некаторых граматычных формах, калі на месцы **Ѣ** пісалі **Е**: *место* (Грамата 1387) і інш. Падобна ўжываліся і іншыя дублетныя літары. Надзвычай частыя памылкі былі для абазначэння гукаў *У* і *Ю* літарамі

ж (юс вялікі) і љж (юс вялікі ётаваны): *кестжтю, ежоросиніи* і інш. (Жыцце Ефрасінні Полацкай), а вось літара љ (яць), якая служыла для абазначэння гука *A*, у рукапісных помніках пачатку XVII ст., такіх як «Александрыя», «Аповесць аб Троі», наогул не сустракаецца.

Можна меркаваць, што памылкі ў старадаўніх рукапісных помніках беларускага паходжання найбольш частыя на арфаграфічным узроўні і звязаныя яны перадусім з вышэйназванымі прычынамі. Пры гэтым адсутнасць адзінай правапіснай нормы, тэндэнцыя замены царкоўнаславянскай мовы сродкамі народна-гутарковай у пэўнай ступені ўплывалі на тое, што традыцыйныя напісанні былі забытыя ці наўмысна заменены на ўласнабеларускія, альбо нават можна гаварыць пра «неахайнасць» перапісчыкаў ці перакладчыкаў. Аднак без увагі на прычыны з’яўлення памылак гісторыя пісьменства сведчыць, што без рэдактарскай апрацоўкі тэкстаў чалавецтва не мела б сёння такой багатай спадчыны.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Новый Завет господи нашего Иисуса Христа / в рус. пер. с парал. местами и прилож. – Bruxelles : Жизнь с Богом, 1991. – 755 с.

Цао Цин

*Белорусский государственный университет
(г. Минск, Беларусь)*

СТРАТЕГИИ И ТАКТИКИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА ГОСУДАРСТВА В МЕДИАДИСКУРСЕ

Исследуются стратегии и тактики формирования имиджа государства в медиадискурсе. Называется ряд стратегий, которые соотносятся с благоприятными для формирования определенного образа темами, которые используются в качестве основы для реализации тактик. На основе анализа работ ряда авторов выделяются следующие тактики формирования образа: информирование, апелляция к авторитету, апелляция к эмоциям, компарирование, персонификация, демаскирование, экземплирование, гиперболизация, асимметричность представления, интеракция, суппоративность.

Ключевые слова: имидж государства; стратегии формирования имиджа; тактики формирования имиджа; лингвистический подход; экстралингвистический подход.

Современные медиа являются мощным инструментом воздействия, который применяется в различных сферах коммуникации, в том числе